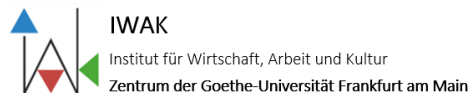

**GWIDA
MFASSLA APPOSTA
GHAL PJATTAFORMI U
NETWORKS DIGITALI**

ALPHS
Advancing Personal and Household Services

Imsieħba

Dan id-dokument jirrifletti l-opinjoniġiet tal-awturi biss, u l-Kummissjoni Ewropea ma tistax tinzamm responsabbli għal kwalunkwe użu li jista' jsir mill-informazzjoni li tinsab fih.

Dan il-proġett huwa ffinanzjat mill-Unjoni Ewropea. (Ad-PHS - VS/2018/0344)

Uħud isostnu li l-pjattaformi u n-netwerks digitali se jgħinu biex tinkiseb kwalità ta' servizz aħjar għall-ħaddiema, l-impjegaturi, il-gvernijiet u l-klijenti. Il-pjattaformi digitali jistgħu jintużaw ukoll biex joħolqu punt ta' konnessjoni bejn il-ħaddiema u l-impjegaturi għal xogħol ta' promozzjoni. Fil-kuntest tal-kura fid-dar fejn tant ħaddiema huma iżolati, il-pjattaformi digitali joffru spazju komuni biex jiġu diskussi kwistjonijiet komuni u jistgħu jikkontribwixxu għal livelli ogħla ta' organizzazzjoni fost il-ħaddiema. Għandu jissewma wkoll li d-digitalizzazzjoni teħtieġ ċertu livell ta' kompetenza kemm fost il-ħaddiema kif ukoll l-impjegaturi. Mingħajr taħriġ (u l-ħardwer meħtieġ) ikun impossibbli li jitgawdew il-vantaġġi tal-pjattaformi u n-netwerks online.

Din hija sfida speċifikament għal persuni b'insuffiċjenzi fil-vista jew b'restrizzjonijiet fiżiċi, kif ukoll għal dawk mingħajr aċċess għat-teknoloġija. Stimi reċenti jissuġġerixxu li aktar minn 70 miljun persuna madwar id-dinja issa jużaw pjattaformi tax-xogħol online biex jaċċessaw opportunitajiet ta' xogħol, u li l-ekonomija bejn il-pari fl-UE tiswa €28 biljun. Madankollu, hemm ftit li xejn evidenza li pjattaformi online bħal dawn bħalissa qed jikkontribwixxu għal standards ogħla għall-ħaddiema u s-settur. Tabilħaqq, hemm riskju sinifikanti li l-pjattaformi digitali jwasslu għal aktar xogħol ta' gigs, inqas sigurtà fl-impjegi, u pagi instabbli għall-ħaddiema. Dan ikun ifisser inqas protezzjonijiet għall-ħaddiema jew għall-impjegaturi, l-ebda kontrolli tal-isfond u l-ebda garanziji ta' professjonalizzazzjoni għall-klijenti, fost ħafna kwistjonijiet oħra.

DIGITALIZZAZZJONI U BIDLIET FIL-PHS

Skont id-Dikjarazzjoni ta' Bolonja tal-Assoċjazzjoni għall-Avvanz tat-Teknoloġija Assistiva fl-Ewropa, ikun meħtieġ "li jkun hemm sensibilizzazzjoni dwar it-teknoloġija assistiva, id-disinn universali, u l-aċċessibbiltà bħala kwistjoni ta' drittijiet tal-bniedem, fejn it-teknoloġija tkun fattur sinifikanti u spiss determinanti biex in-nies jitolbu u jirrealizzaw id-drittijiet tagħhom."¹

Id-Dikjarazzjoni Kongunta tal-EFCI-UNI dwar l-impatt tad-Diġitalizzazzjoni fuq l-impjegi fl-Industrija tas-Servizzi tat-Tindif u tal-Faċilità terġa' tafferma li "Għodod diġitali u apparati mobbli għandhom jintużaw f'bilanċ mar-rispett u l-promozzjoni tal-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata u l-benesseri mentali."² B'mod speċjali, ħaddiema tal-kura residenti u ħaddiema domestiċi għandu jkollhom id-dritt li jaqtagħu ftit.

Bħal f'setturi industrijali oħra, mudelli tan-negozju eżistenti qiegħdin jiġu diġitalizzati dejjem aktar u mudelli ta' negozju ġodda qed jieħdu l-forma bħala pjattaformi diġitali. It-tnejn jeħtieġu aġġustament tal-kundizzjonijiet tax-xogħol u l-mekkanizmi tas-suq tax-xogħol kif ukoll l-involviment tal-imsieħba soċjali f'diversi livelli.

Fil-kura, ir-robotika tista' tintuża biex tgħin lill-ħaddiema jerfegħu pizijiet tqal fir-rigward tal-pazjenti. Sistemi awtonomi/semi-awtonomi jistgħu jappoġġjaw lill-ħaddiema tal-kura biex jiddeterminaw il-kompiti mediċi u mhux mediċi meħtieġa. Huma jistgħu jintużaw ukoll biex jistabbilixxu l-iskedi u r-rotot tal-ħaddiema. Fiż-żewġ każijiet, dawn is-sistemi jeħtieġu attenzjoni akbar għall-integrità u t-trasparenza tad-dejta u l-algoritmi użati. F'servizzi mhux tal-kura, ir-robots jistgħu jgħinu fil-ħasil tal-art fost kompiti oħra.

Sensors u l-Internet tal-Ogġetti jistgħu jintużaw biex jagħmlu l-PHS aktar professjonali, jagħmlu x-xogħol aktar attraenti, itejbu s-saħħa u s-sigurtà tal-ħaddiema u jiżguraw servizzi ta' kwalità għolja. Il-ħiliet diġitali qed isiru importanti wkoll biex jappoġġjaw lill-klijenti fit-twertiq ta' kompiti amministrattivi bħal servizzi bankarji online jew l-użu ta' għodod ta' awtomazzjoni tad-dar bħal apparati domestiċi intelliġenti. Dawn jistgħu jwasslu wkoll għal aktar sorveljanza u monitoraġġ tal-ħaddiema u l-klijenti/l-utenti/l-impjegaturi privati, u jitolbu għarfien ġdid dwar l-impatt ta' dan fuq il-privatezza u d-drittijiet tal-bniedem.

Skont it-taqsimha 4.4. tal-opinjoni fuq inizjattiva proprja tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar Bidliet industrijali fis-settur tas-saħħa "L-innovazzjoni diġitali, notevolment dwar applikazzjonijiet tas-saħħa mobbli, tista' tgħin biex jiġu indirizzati fatturi ta' riskju li huma assoċjati ma' mard kroniku. Is-saħħa mobbli u l-monitoraġġ mill-bogħod jappoġġjaw il-prevenzjoni u jistgħu wkoll inaqqsu l-ħtieġa għal trattamenti ta' piż aktar tard."³

1 <https://aaate.net/the-bologna-declaration/>

2 https://www.efci.eu/wp-content/uploads/2019/10/2019-10-29_Joint-statement-on-digitalisation-EFCI-UNI-Europa-29.10.2019.pdf

3 <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/industrial-changes-health-sector-own-initiative-opinion>

DEFINIZZJONI TA' PJATTAFORMI ONLINE

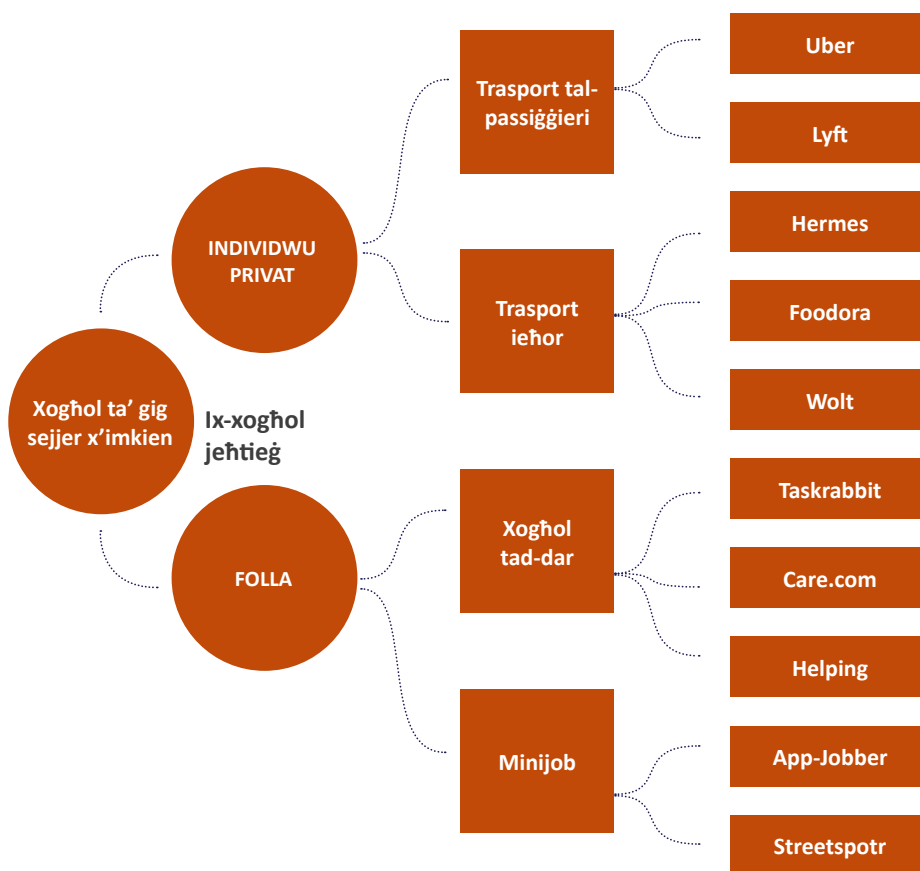
Il-pjattaformi online qed ikollhom rwol dejjem aktar importanti fil-ħajja soċjali u ekonomika Ewropea. Iktar minn miljun ħaddiem fl-UE jiddependu fuq pjattaformi bħala s-sors tad-dħul ewlieni tagħhom. Huma jippermettu lill-konsumaturi u lill-utenti tas-servizzi jsibu informazzjoni online u lin-negozji jissodisfaw il-bżonnijiet tagħhom. Madankollu, irridu nużaw kawtela sabiex il-pjattaformi diġitali ma jintużawx biex irażżnu d-drittijiet u l-pagi tal-ħaddiema, u jifgħu lill-ħaddiema aktar f'izolament.

Il-pjattaformi online jaqsmu karatteristiċi ewlenin inkluż l-użu ta' teknoloġiji ta' informazzjoni u komunikazzjoni biex jiffacilitaw l-interazzjonijiet (inklużi tranżazzjonijiet kummerċjali) bejn l-utenti, il-ġbir u l-użu ta' dejta dwar dawn l-interazzjonijiet, u effetti tan-netwerk li jagħmlu l-pjattaformi b'ħafna utenti l-iktar siewja għal utenti oħra.

Il-pjattaformi diġitali bidlu kif isir u jiġi ġestit ix-xogħol, u kif nikkomunikaw. L-impjegi fl-ekonomija tal-pjattaforma ta' spiss jieħdu l-forma ta' gigs qosra jew kompiti individwali li qabel setgħu kienu jiffurmaw parti minn blokko akbar ta' xogħol. Dawn l-impjegi jistgħu jsiru jew online biss (xogħol tal-cloud) jew bħala gigs imwettqa fid-dar ta' xi ħadd.

Il-kooperattivi tal-pjattaforma huma definiti bħala negozji li jużaw sit web, app mobbli jew protokoll biex jinbiegħu oġġetti jew servizzi filwaqt li jkun hemm dipendenza fuq it-teħid ta' deċiżjonijiet demokratiċi u sjieda kondiviza tal-pjattaforma minn ħaddiema u utenti.

- **Xogħol tal-cloud** huwa xogħol imwettaq permezz ta' pjattaforma online. Xogħol bħal dan, għalhekk, ma jeħtieġ ebda kuntatt fiżiku fi kwalunkwe punt bejn min jagħti l-ordni u l-ħaddiem.
- **Xogħol tal-gigs** jirreferi għal xogħol li jsir permezz ta' pjattaforma, f'post fiżiku.

Dawk li jfasslu l-politika għandhom jagħmlu l-kundizzjonijiet regolatorji bejn il-pjattaformi u n-“negozji standard” ekwi sabiex jipprevjenu ġirja lejn l-aktar livell baxx fil-pagi u l-kundizzjonijiet tax-xogħol, kif ukoll jiżguraw il-futur tal-mudell soċjali Ewropew. Il-kuntest regolatorju għandu jinkludi wkoll standards kemm għall-ħaddiema kif ukoll għall-klijenti. Iżżewġ partijiet għandhom jiġu kkunsidrati bl-istess mod.

DJALOGU SOĊJALI, INFORMAZZJONI U KONSULTAZZJONI

Skont id-dikjarazzjoni kongunta mill-Impjegaturi Soċjali u l-EPSU, “it-trasformazzjonijiet diġitali għandhom jiġu implimentati b’mod sikur u responsabbli bl-informazzjoni u l-konsultazzjoni tal-ħaddiema fis-sewqan u t-tfassil ta’ tranżizzjoni bħal din. L-aċċettazzjoni ta’ innovazzjonijiet tekniċi tiddependi fuq il-kapaċità li jiġu integrati t-teknoloġiji lġodda fl-organizzazzjoni tax-xogħol u l-proċess tal-kura filwaqt li jiġi segwit approċċ olistiku għall-kura u l-appoġġ talutenti.”⁴

Fid-dikjarazzjoni kongunta tagħhom dwar id-diġitalizzazzjoni, l-imsieħba soċjali fit-tindif industrijali (UNI Europa u EFCI) isostnu li “djalogu soċjali u negozjar kollettiv se jkun għodda meħtieġa biex tiġi żgurata tranżizzjoni ta’ diġitalizzazzjoni b’suċċess fis-settur tas-servizzi tat-tindif u tal-faċilitajiet.”⁵

Id-djalogu soċjali u n-negozjar kollettiv għandhom jiġu estenzi għall-ħaddiema tal-pjattaforma/kumpaniji tal-pjattaforma. Pass importanti jkun li dawn il-ħaddiema jiġu rikonoxxuti bħala ħaddiema fil-liġi, peress li dan jgħin biex jiġu evitati relazzjonijiet ta’ kuntratturi indipendenti.

⁴ <https://www.epsu.org/sites/default/files/article/files/EPSU-Social-Employers-Joint-Paper-Digitalisation-V5-FINAL-06.06.19-EN.pdf>

⁵ https://www.efci.eu/wp-content/uploads/2019/10/2019-10-29_Joint-statement-on-digitalisation-EFCI-UNI-Europa-29.10.2019.pdf

DRITTIJET TAD-DEJTA, SORVELJANZA TAL-POST TAX-XOGĦOL U MONITORAĠĠ TAL-IMPJEGATI

Rigward il-ġbir u l-użu tad-dejta, il-leġiżlazzjoni Ewropea dwar il-protezzjoni tad-dejta, il-GDPR, tipprovdi l-qafas legali li fih l-Istati Membri żviluppaw il-leġiżlazzjoni nazzjonali tagħhom. L-impjegaturi huma responsabbli biex jieħdu l-miżuri xierqa biex jiżguraw il-protezzjoni tad-dejta. L-impjegaturi jeħtieġ li jiżguraw livelli xierqa ta' sigurtà ta' sistemi tal-IT, inklużi sistemi ta' monitoraġġ, filwaqt li jirrispettaw il-privatezza tal-ħaddiema u l-impjegati. L-impjegaturi għandhom ukoll jiżguraw li l-impjegati jkunu infurmati bil-leġiżlazzjoni rilevanti kollha u r-regoli tal-kumpanija dwar il-protezzjoni tad-dejta. Hija r-responsabbiltà tal-impjegaturi li jikkonformaw ma' dawn ir-regoli.

L-imsieħba soċjali jheggu lill-impjegaturi biex jiskambjaw mal-impjegati tagħhom u biex jimpenjaw ruħhom fil-kondiviżjoni ta' informazzjoni u konsultazzjoni mal-impjegati u r-rappreżentanti tagħhom dwar l-introduzzjoni ta' teknoloġiji ġodda fin-negozju u l-operazzjonijiet, kif ukoll l-użu ta' dejta miġbura minn kumpaniji u klijenti, permezz ta' negozjar kollettiv jew l-istabbiliment ta' kodiċi ta' kondotta meta xieraq.

Id-drittijiet tal-ħaddiema għandhom jestendu lil hinn mid-dejta miġbura, għall-inferenzi magħmula bl-użu ta' din id-dejta aggregata (eż. f'algoritmi). Huma dawn l-inferenzi li jista' jkollhom l-akbar u l-iktar effetti invażivi fuq il-privatezza fuq iddrittijiet u l-libertajiet tal-ħaddiema.

PJATTAFORMI
FIS-SETTUR
TAL-PHS

Fis-settur tal-PHS, nistgħu nosservaw li l-klijenti u l-ħaddiema jużaw pjattaformi online eżistenti bħal Facebook biex jirreklutaw ħaddiema jew dawn l-istess ħaddiema jfittxu impjegi. Dan intwera meta ġew organizzati l-laqgħat Ad-PHS f'Malta u l-Ungerija. Konsegwentement, dan jenfasizza wkoll għalfejn jeżistu daqshekk ftit pjattaformi awtonomi. Għall-ħaddiema nisa, il-pjattaformi fil-kura jistgħu potenzjalment jgħinuhom jibbilanċjaw ix-xogħol ta' kura mħallas u mhux imħallas tagħhom.⁶

Id-diġitalizzazzjoni fis-Servizzi Personali u tad-Dar (PHS) tinvolvi l-inkorporazzjoni ta' teknoloġiji diġitali fil-provvista ta' servizzi soċjali ta' kuljum. It-tfaċċar ta' pjattaformi bħala intermedjarji fil-PHS huwa żvilupp ewlieni fid-diġitalizzazzjoni tas-settur.

Skont ir-rapport Trasferibilità ta' Soluzzjonijiet Diġitali li Jtejbu l-Kura Integrata madwar l-Ewropa: L-identifikazzjoni u l-prijoritizzazzjoni tal-ostakli u l-faċilitaturi, il-pjattaformi diġitali li jtejbu l-kura integrata huma "pjattaformi tas-saħħa diġitali u tal-benesseri li jtejbu l-għoti ta' kura integrata, jagħtu s-setgħa lill-persuna/il-pazjent biex imexxi lilhom infushom, u jikkontribwixxi għat-titjib tal-kollaborazzjoni ta' individwi/partijiet interessati fl-ekosistema tal-kura permezz tal-ġestjoni u l-kondiviżjoni ta' informazzjoni ġġenerata mill-pazjent."⁷

Dawn jeżistu, fost postijiet oħra, ġewwa:

- Il-Lussemburgu: Homehelp.lu, batmaid.lu, Appilux
- Il-Ġermanja: Helpling
- L-Irlanda: L-użu ta' pjattaformi online żdied b'mod sinifikanti f'dawn l-aħħar snin.⁸ Dawn il-pjattaformi jinkludu pjattaformi ffukati fuq il-kura, bħal Home Care Direct, Mindme u Dream Team Nannies u pjattaformi mhux iffukati fuq il-kura bħal Helpling, Laundr u Pristin.⁹

6 <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2020-digitalisation-and-future-work>

7 <https://aaate2019.eu/wp-content/uploads/sites/24/2019/09/ProAct-digital-final-8.14.pdf>

8 Manoudi, Anna et al. (2018).

9 McGuinness, Seamus et al (2018).

**IL-VANTAGĠI U
L-IŻVANTAGĠI
TAX-XOGĦOL
TAL-PJATTAFORMI
FIS-SETTUR
TAL-PHS**

6.1. Vantaġġi tax-xogħol tal-pjattaforma fis-settur tal-PHS

- Ix-xogħol tal-pjattaforma qed jimla vojt fis-suq tal-PHS;
- Huwa mod eħfef biex issib xogħol pjuttost milli tfittex xogħol standard;
- Xi wħud jużawh bħala mod biex jaqilgħu dħul addizzjonali separatament;
- Il-ħaddiema tal-pjattaforma jistgħu jieħdu aktar kontroll ta' xogħolhom (imma mhux kif ix-xogħol tagħhom huwa organizzat jew is-sigħat li jaħdmu), jaħdmu b'mod flessibbli u jtejbu l-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata tagħhom. Madankollu, il-ħaddiema tal-pjattaforma huma wkoll f'riskju akbar ta' xogħol prekarju;
- Hemm evidenza li n-nies jużawha biex jiksbu esperjenza ta' xogħol, jiżviluppaw il-ħiliet tagħhom, u jtejbu l-prospetti tax-xogħol tagħhom;
- Il-pjattaformi jistgħu jneħħu l-piż amministrattiv fuq il-familji u l-utenti;
- Il-ħaddiema għandhom kompiti u attivitajiet magħzula;
- Jeżistu kuntratti standardizzati;
- Huma jistgħu jevalwaw lill-impjegaturi/il-ħaddiema;
- Il-pjattaformi jieħdu ħsieb ix-xogħol amministrattiv għall-impjegaturi iżda jitfgħu r-responsabbiltajiet kollha fuq il-ħaddiema.

6.2. Żvantaġġi tax-xogħol tal-pjattaforma fis-settur tal-PHS

- Il-ħaddiema tal-pjattaforma jużaw ħafna ħin mhux imħallas bejn kompiti/klijenti – jew iħossu li għandhom ikunu aċċessibbli u online l-ħin kollu biex jiksbu l-impjiegi;
- Il-ħaddiema għandhom protezzjoni legali limitata bħala “kuntratturi indipendenti” li jaħdmu għal rashom fuq pjattaformi għall-profitt;
- Ix-xogħol diġitali fuq talba qed isaħħaħ l-inugwaljanzi persistenti tas-suq tax-xogħol imsejsa fuq is-sess u r-razza, imsaħħa permezz ta' reviews tar-reputazzjoni tal-klijent u algoritmi ta' pjattaforma diġitali li jindirizzaw l-impjiegi u jistabbilixxu t-termini li jaħdmu bihom il-ħaddiema diġitali;
- Kuntratturi indipendenti li jaħdmu fi djar ta' nies oħra huma spiss soġġetti għal fastidju sesswali. Skont Alexandra J Ravanelle, dan huwa parzjalment minħabba li dan it-tip ta' xogħol (tindif, tisjir, Airbnb, eċċ.) isir fid-djar tan-nies, ir-relazzjoni ta' poter hija żbilanċjata minħabba li l-ħaddiema għandhom jipprovdu ħafna iktar informazzjoni mill-utenti tas-servizz, u fl-aħħar mill-aħħar ir-regolament għandu nuqqasijiet minħabba l-istatus ta' dawn il-ħaddiema bħala kuntratturi indipendenti;
- Hemm kritika dejjem tikber rigward il-kundizzjonijiet tax-xogħol, il-livelli tal-pagi, u t-tqassim tad-dħul u l-ġid;
- Id-dħul huwa spiss baxx u imprevedibbli, il-ħin tax-xogħol jista' jkun twil u mhux soċjali, is-saħħa u s-sigurtà jistgħu ma jigux indirizzati kif suppost, u l-ħaddiema spiss mhumiex koperti biżżejjed mis-sistema ta' protezzjoni soċjali tal-istat;
- Din tiftaħ il-bieb għal impjeg indipendenti falz;
- Frazzjoni zgħira biss tal-ħaddiema tal-pjattaforma jaqilgħu l-paga minima lokali;
- Ħafna tranżazzjonijiet fuq pjattaformi la huma ntaxxati u lanqas koperti mill-assigurazzjoni soċjali. Il-ħaddiema wkoll spiss m'għandhomx protezzjoni tas-saħħa u s-sigurtà jew assicurazzjoni għall-korrimenti industrijali.

**IL-PJATTAFORMI JISTGĦU
JGĦINU JINDIRIZZAW
LINFORMALITÀ FIS-SETTUR,
JOĦOLQU DEFINIZZJONI
LEGALI TAS-SETTUR U
JAGĦMLU L-PAGI,
IT-TERMINI U
L-KUNDIZZJONIJIET
UGWALI**

Id-diġitalizzazzjoni fis-settur tal-PHS tista' tissemplifika r-rabtiet bejn il-partijiet interessati – l-impjegaturi (individwi u intrapriži privati), ħaddiema, utenti, dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet pubbliċi, is-soċjetà ċivili, eċċ. – billi xxerred informazzjoni affidabbli dwar il-kwalità tas-servizzi u dwar id-drittijiet u obbligi ta' kull parti interessata. Biex jinkiseb dan ikun meħtieġ sforz konsiderevoli, u jkun jeħtieġ intervent mill-istat. Pjattaformi intermedjarji jintużaw biex jgħinu lill-familji jsibu l-ħaddiema tal-PHS tagħhom, iżda ħafna drabi ma jgħux b'dikjarazzjoni awtomatika tax-xogħol. Għalhekk, dawn il-pjattaformi intermedjarji għandhom ikunu assoċjati ma' għodda ta' dikjarazzjoni diġitali biex jippermettu impjegaturi privati jiddikjaraw il-ħaddiema tagħhom. Dan huwa mod kif jiġi miġġieled ix-xogħol mhux iddikjarat. Din id-dikjarazzjoni għandha awtomatikament tohloq drittijiet soċjali għall-ħaddiema.

7.1. Pjattaformi biex tiġi indirizzata l-informalità fis-settur

Fl-Italja, madwar 70% tal-impjegi fis-settur tas-servizzi personali huma informali. F'pajjiżi bħan-Netherlands, fejn dawk li jieħdu ħsieb it-tfal huma impjegati b'mod privat u dirett minn individwi u 21% tal-fornituri tas-servizzi tal-PHS ma jirrapportawx id-dħul tagħhom, il-pjattaformi joffru mezz biex jirregolarizzaw ix-xogħol u joħolqu organizzazzjonijiet ta' impjegaturi.

Eżempji minn pjattaformi oħra juru l-oppost ta' din it-talba. Kurrier tar-roti "jimpjega" lil ħaddieħor b'mod informali biex jagħmlu r-rikbiet għalih (każ minn Pariġi). Jew pereżempju r-raġuni għaliex Uber tilfet il-liċenzja tagħha f'Londra - l-istess ekonomiji informali fost il-ħaddiema. U f'dawn il-każijiet, dawn se jagħtu lok għal xogħol aktar prekarju.

7.2. Rikonossiment u d-definizzjoni legali tas-settur

Il-pjattaformi jistgħu jgħinu wkoll biex tiġi stabbilita definizzjoni legali tas-settur tal-PHS f'pajjiżi, peress li għandhom ittendenza li jistandardizzaw u jirrutinizaw il-proċessi u l-attivitajiet tax-xogħol f'numru kbir ta' ħaddiema u klijenti. Id-definizzjoni legali għandha tinkludi speċifikament ħaddiema li huma impjegati permezz ta' mezzi diġitali.

Fis-settur tal-PHS, xi Stati Membri tal-UE bħal Franza u l-Lussemburgu jużaw pjattaformi diġitali bħala inċentiv biex jiffaċilitaw id-dikjarazzjoni tax-xogħol għal impjegaturi privati. L-osservaturi jinnutaw li s-semplifika u r-rapidità tal-formalitajiet taddikjarazzjoni permezz tal-pjattaformi diġitali jinkoraġġixxu dikjarazzjoni tax-xogħol u tejbju l-fehim tas-settur u l-valutazzjoni statistika tal-politiki pubbliċi li jakkumpanjaw is-settur fl-Istati Membri u fuq livell Ewropew.

Id-dejta miġbura mid-dikjarazzjonijiet tista' twassal għal fehim aħjar tal-kundizzjonijiet ġenerali tax-xogħol tal-impjegati u tista' tintuża biex tissimula l-impatt tal-mekkanizmi tad-dikjarazzjoni fuq il-finanzi pubbliċi.

7.3. Pagi u termini u kundizzjonijiet

Il-pjattaformi għandhom it-tendenza li jagħmlu l-pagi ugwali fi gruppi kbar ta' ħaddiema. Filwaqt li f'servizzi ta' kurrier u kondivizzjoni ta' rikbiet dan kellu t-tendenza li jiżvaluta x-xogħol tan-nies, fil-PHS dan jista' jistabbilixxi ostakli għad-dħul kif ukoll jgħaqqad il-ħaddiema mal-klijenti skont il-ħtiġijiet u l-ħiliet.

F'pajjiżi bħan-Netherlands fejn taħt il-WMO¹⁰ baġits għall-kura personali huma stabbiliti mill-municipalitajiet, il-gvernijiet municipali jistgħu jmxexxu pjattaformi biex jiżguraw li l-ħaddiema jithallsu b'mod ġust u li l-utenti tal-kura jaġixxu bħala impjegaturi responsabbli.

7.4. Ġestjoni tal-kwalità permezz ta' pjattaformi

Il-pjattaformi m'għandhomx għalfejn jiddependu neċessarjament fuq sistema ta' stilel, kif huwa komunement użat f'applikazzjonijiet ta' kondivizzjoni ta' rikbiet. Minflok, diversi dimensjonijiet jistgħu jiġu koperti kemm min-naħa tal-utenti kif ukoll tal-fornituri biex tiġi żviluppata stampa olistika ta' ħiliet, disponibbiltajiet u lingwi.

Fil-Lussemburgu, impjegati b'kuntratt dirett ma jeħtigux taħriġ jew ċertifikazzjoni, filwaqt li impjegati kuntrattati permezz ta' aġenziji intermedjarji huma evalwati skont il-kwalità. L-istandards jistgħu jiġu stabbiliti b'mod kongunt mill-utenti u l-fornituri tas-servizzi u mmonitorjati mill-awtoritajiet pubbliċi.

¹⁰ Wet maatschappelijke ondersteuning (Att ta' Appoġġ Soċjali) 2015

**REGOLAMENTAZZJONI
TA' PJATTAFORMI
TAX-XOGĦOL**

Peress li l-proġett tal-PHS ma setax jidentifika prattiki promettenti differenti fir-rigward tal-pjattaformi online PHS, ta' min jinvestiga eżempji minn setturi differenti.

Waħda mill-kwistjonijiet ewlenin hija li l-pjattaformi jittrattaw lill-ħaddiema bħala impjegati li jaħdmu għal rashom.

Billi x-xogħol tal-pjattaforma ma jaqax taħt l-istrutturi tradizzjonali tas-suq ekonomiku u tax-xogħol, huwa jipprovdi sfida għall-istituzzjonijiet u l-leġiżlazzjoni mibnija madwarhom. Qrati f'diversi pajjiżi ġew mitluba jiddeċiedu jekk dan il-mudell ta' negozju joħloq kompetizzjoni ingusta għall-operaturi tradizzjonali u jekk jevitax il-liġi tax-xogħol.¹¹

Hemm diversi metodi biex jiġi rregolat ix-xogħol tal-pjattaforma li jista jinforma lill-partijiet interessati u lill-Istati Membri meta jużaw pjattaformi bħal dawn fis-settur tal-PHS:

- Fil-11 ta' Jannar 2019 qorti Taljana ddeċidiet favur ħames eks rikkieba tal-Foodora, u ġie għet lill-kumpanija tħallashom skont il-ftehim ta' negozjar kollettiv fil-logistika u t-trasport tal-merkanzija;
- L-Oxford Internet Institute qed iniedi l-Fairwork Foundation biex jikklassifika l-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-pjattaformi tax-xogħol diġitali. Dan se jopera ħafna bħall-Fondazzjoni Fairtrade billi jipprovdi tikketta lil kumpaniji bi prattiki tajba tax-xogħol;
- Sadanittant, il-GMB innegozja ftehim kollettiv ma' Hermes, li fiha il-ħaddiema għandhom l-għażla li jew jibqgħu jaħdmu għal rashom jew inkella "jaħdmu għal rashom+" li jiggarrantixxi paga minima, rappreżentanza tal-junjins, u paga tal-vaganzi;
- Deċiżjoni tal-Qorti Suprema ta' Kalifornja tagħmilha iktar diffiċli biex il-ħaddiema jiġu kklassifikati bħala kuntratturi indipendenti. Id-deċiżjoni tikkonferma li kull ħaddiem li huwa ċentrali għan-negozju ewlieni tal-kumpanija jeħtieġ li jkun kategorizzat bħala ħaddiem;
- Fl-Irlanda, dahlet fis-seħħ liġi ġdida li tipprojbixxi l-użu ta' kuntratti u ftehimiet ta' xogħol ta' siegħa żero;
- Tliet każijiet tal-qorti fi Spanja ddeċidew li l-ħaddiema tal-pjattaforma għandhom jiġu kkunsidrati bħala "impjegati". Fit-tliet każijiet kollha, il-qrati ddeċidew li l-pjattaformi online kienu qed jieħdu sehem f'"impjeg indipendenti falz" jew sabu li teżisti relazzjoni ta' impjeg bejn il-pjattaforma u l-ħaddiem. Ir-raġuni hija li l-kumpanija hija l-uniku detentur tal-informazzjoni li tinsab fis-sistema tan-negozju. Barra minn hekk, il-qrati ma kkunsidrawx ir-roti u l-irkaptu tal-ħaddiema bħala "mezzi ta' produzzjoni" iżda pjuttost bħala l-pjattaforma nnifisha. Finalment, il-ħaddiema ma kellhom l-ebda awtonomija jew kontroll fuq kif iwettqu xogħolhom iżda pjuttost irċevew "struzzjonijiet dettaljati".

11 Għal prospett shiħ tas-sentenzi ara hawnhekk: <https://ignasibeltran.com/2018/12/09/employment-status-of-platform-workers-national-courts-decisions-overview-australia-brazil-chile-france-italy-united-kingdom-united-states-spain/#%C3%ADndice>

**EŻEMPJI TA'
IMPJIEG BL-AĦJAR
PRATTIKA**

Il-kuntratt ta' negozjar kollettiv bejn it-trejdjunjin Daniża 3F u Hilfr huwa bla precedent peress li jittratta lill-kuntratturi li jaħdmu għal rashom bħala haddiema.

Il-ftehim pilota ta' 12-il xahar daħal fis-seħħ fl-1 ta' Awwissu 2018. Madankollu, deċiżjoni mill-awtoritajiet tal-kompetizzjoni pprojbixxiet il-ftehim kollettiv.¹²

Hemm madwar 450 haddiem fuq Hilfr.dk, pjattaforma tas-sit web li tipprovdi servizzi ta' tindif għal madwar 1,700 klijent madwar id-Danimarka.

Il-punti ewlenin tal-ftehim kollettiv huma:

- ħlas minimu ta' 141,21 DKK (€19) fis-siegħa
- kontribuzzjoni tal-pensjoni
- paga tal-vaganzi
- benefiċċju tal-mard
- introduzzjoni ta' "suppliment ta' protezzjoni soċjali" (velfærdstillæg), ammont addizzjonali ta' 20 kroner (€2.70) fissiegħa li għandu jithallas apparti s-salarju

Steffen Wegner Mortensen, ko-fundatur ta' Hilfr, jgħid: *"Il-ftehim jagħmel ħafna sens minn perspettiva kummerċjali. Jekk trid tattira l-aqwa cleaners trid tittrattahom sew ukoll. Kundizzjonijiet tax-xogħol tajbin, salarju ġust u proċeduri ċari biex jiġi evitat l-evitar tat-taxxa spiss ġew injorati mid-ditti tal-pjattaformi. Permezz ta' dan il-ftehim qed infittxu li nindirizzaw dawn in-nuqqasijiet u ngħollu l-istandard għall-ekonomija tal-pjattaformi."*

Minħabba li l-futur ta' dan il-ftehim kollettiv huwa incert, jeħtieġ li l-proġetti futuri jidentifikaw u jniedu pjattaformi talPHS li jgħollu l-istandards fis-settur kollu.

¹² Għal iktar sfond, huwa utli li wieħed jaqra dan l-artikolu: <https://socialeurope.eu/collective-bargaining-rights-for-platform-workers>

RAKKOMANDEZZJONIJE T EWLENIN

1. Oñloq kundizzjonijiet ekwi regolatorji;
2. Oñloq djalogu soċjali u negozjar kollettiv fi ħdan kull forma ta' negozju, inklużi l-pjattaformi;
3. L-utenti u l-ħaddiema għandhom ikunu jistgħu jivvalutaw il-pjattaformi, kif ukoll ikollhom mod kif jikkontestaw klassifikazzjonijiet li huma jarawhom bħala li jagħmlu ħsara personali lill-impjegabilità futura;
4. Impjegaturi privati għandhom ikunu jistgħu jiddikjaraw faċilment il-ħaddiema tagħhom permezz ta' għodod ta' dikjarazzjoni online li għandhom awtomatikament joħolqu għal dawn il-ħaddiema l-istess drittijiet bħall-ħaddiema kollha fl-UE;
5. Stabbilixxi drittijiet ta' data ferm aħjar għall-ħaddiema, u rekwiżiti ta' trasparenza ta' data fuq kumpaniji lejn ħaddiema u klijenti. Dan huwa relevanti b'mod speċjali fis-settur tal-kura fejn id-data miġbura tista' tkun medika u għalhekk sensittiva ħafna;
6. Il-ħaddiema kollha, f'kull forma ta' xogħol, għandu jkollhom l-istess drittijiet soċjali u fundamentali;
7. L-Istati Membri għandhom bżonn jiżviluppaw definizzjonijiet ċari tal-pjattaformi online u jiċċaraw l-istatus legali tagħhom: meta għandhom jitqiesu bħala intermedjarji l-pjattaformi online u meta bħala fornituri tas-servizzi?
8. L-Istati Membri għandhom iqisu d-diversi mezzi li bihom pjattaformi online jeżerċitaw kontroll fuq il-fornituri tas-servizzi;
9. L-Istati Membri għandhom jiddeċiedu dwar l-istatus legali tal-ħaddiema tal-pjattaforma. Meta huma impjegati u meta jaħdmu għal rashom?
10. Obbligu li tinforma lill-awtoritajiet rilevanti: il-pjattaformi online għandhom ikunu obbligati li jgħaddu l-informazzjoni rilevanti lill-awtoritajiet nazzjonali tat-taxxa u tas-sigurtà soċjali fi żmien xieraq;
11. Klassifikazzjonijiet: obbligu għall-pjattaformi online biex ikunu aktar trasparenti dwar kif jinholqu l-klassifikazzjonijiet u possibbiltà għall-ħaddiema li jieħdu azzjoni kontra klassifikazzjoni mhux xierqa. Il-ħaddiema għandhom jitħallew ukoll jittrasferixxu l-klassifikazzjonijiet tagħhom lejn pjattaformi oħra biex isiru aktar indipendenti ekonomikament.

LINK IMPORTANTI

Eurofound – Repožitorju tal-ekonomija tal-pjattaformi
<https://www.eurofound.europa.eu/data/platform-economy>

Dan il-proġ ett huwa ffinanzjat
mill-Unjoni Ewropea.
(Ad-PHS - VS/2018/0344)